

KULTURSKOLEDAGENE I STAVANGER 17. NOVEMBER 2017

kl. 9.00 - 15.00

Musikk for 5 - 8-åringene i breddeprogrammet ved Bente Bogen

www.bogenmusikk.no

Facebook: Bogen musikk-skole

Mail: bente@bogenmusikk.no

Tlf. 22 52 28 26/977 132 94

**Lydfilene med sangene fra kurset kan lyttes til og/eller lastes ned fra hjemmesiden min:
www.bogenmusikk.no**

Klikk på Nedlasting av låter i menyen på toppen av forsiden, finn deretter rubrikken med Kulturskoledagene 2017 og skriv deretter inn passordet kultur2017 med bare små bokstaver. Trykk deretter på Send.

Målgruppe:

5-8-åringene i samlet gruppe

Her vil jeg bemerke at det nok hadde vært en fordel å dele gruppene i 5-6-åringene og 7-8-åringene dersom det er mulig. Det er et stort sprang i utvikling fra 5- til 8-åringene. Men dersom det ikke lar seg gjøre, må man jo bare finne aktiviteter som er midt på treet og som alle kan mestre.

Mål:

Musikalsk, emosjonell, kognitiv, sosial, motorisk og språklig utvikling.

Utvikle evnen til oppmerksomhet, lytting, konsentrasjon og repetisjon.

Utvikle evnen til å oppfatte og forstå musikkens elementer.

Utvikle ferdigheter i håndtering og utføring av musikkens elementer med kropp, stemme, instrument og objekter (puls, rytme, melodi, klang, tempo, dynamikk, form).

Her gjorde vi et mangfold av aktiviteter som har til hensikt å dekke alle disse målene. Noen av aktivitetene er mer spisset enn andre mot ett eller bare noen av målene, men de fleste aktivitetene favner om mange av målene på en gang.

Innhold:

Ferdigstoff og improvisert stoff, alt i form av sanger, regler og innspilt musikk.

Her er det viktig å finne fram til stoff som man liker og mestrer selv. Det kan ta litt tid å bygge seg opp en bank med stoff, men veien blir til mens man går.

Arbeidsmåte:

Herming

Improvisasjon

Fellesutførelser av kjent stoff i samtid

Du som leder vil jo stå sentralt i aktivitetene, men du kan også delegere ledelse til barna.

Aktiviteter:

Stemme: regler, rim,

Kropp: dans, bevegelse

Spill: instrumenter

Her kan man også ta i bruk tegning og drama, aktiviteter som vi ikke hadde tid til å komme inn på på kurset.

Hva liker 5 - 8-åringene?

Aktiv deltakelse

Bevegelse

Passe lange aktiviteter

"Hands-on" - "gjøre/prøve sjøl"

Utfordringer som er overkommelige

Repetisjoner

Rutine

Anskueliggjøring

Konkretisering

At lederen bygger opp forventninger som både blir bekreftet *og* avkreftet (overraskelse)

Variasjon i opplegg, i arbeidsmåter og i bruk av alle de musikalske elementene

Hvile

Humor

Historier

Dyr

Vær

Instrumenter (klangstaver, klokkespill, xylofon, rytmeegg, claves/rytmepinner, djembe, gitar stemt i en D-durtreklang og ukulele stemt i en C-durtreklang etc.)

Lydffekter (tordenrør, regnstav, vindrør, fingercymbal, chimes etc.)

Visuelle effekter (slør, serpentiner, fallskjerm, såpebobler, ballonger etc.)

Verktøy (baller, boomwhackers, rytmikkmatter, solfegelapper, staver, erteposer, plaskopper, treklosser etc.)

Hva liker de ikke?

- for mye snakk og instruksjoner

- for mye venting

- å ikke mestre

KURSINNHOOLD, KRONOLOGISK:

Generelt kan det sies om alle aktivitetene at de styrker oppmerksomhet, konsentrasjon, lytteevne, reaksjon, kognitiv, emosjonell, motorisk og sosial utvikling, sosialt fellesskap og generell musikkopplevelse og musikkutvikling, så jeg nevner ikke disse målene som overskrift over hver enkelt aktivitet.

Aktivitetene er rammer du kan fylle inn i med egne aktiviteter som du utvikler, eget stoff som du finner og egne hjelpemidler som du synes egner seg. Kun fantasien setter grenser her.

1.

Oppvarming - herming

Vi sitter i ring på gulvet, og barna hermer lederen i små og mellomstore bevegelser.

Lederen improviserer. Bruk gjerne humor i bevegelsene, det fenger.

Gå også gjerne over i bevegelser og lyder som viser Lille Petter Edderkopp før du synger den med melodi og ord. Dette er en leken måte å tilnærme seg en kjent sang på og skaper forventning og bilder i hodet.

Sang: *Lille Petter edderkopp*

2.

Melodi - navnesang -kropp -herming -

Her kan man holde pulsen ved å tromme på lårene, klappe i hendene, trampe i gulvet, vinke, osv. Man kan synge navnene på alle som er med i gruppa ("Vi sier hei til Anna"), man kan nevne hva man gjør med kroppen ("Nå klapper vi i hendene" osv.) eller hilse på årstider, været, ting i rommet ("Vi sier hei til vinteren" osv.) Man kan selvsagt også øve på å holde pulsen ved spill på egg, rytmepinner og djember.

Man kan vise melodien og tonehøydene med hendene flatt foran kroppen, med håndflatene ned og fingertuppene mot hverandre. Det er en fin bevisstgjøring av melodikurve, høyde, dybde og ca. tonehøyde, og barna kan fint være med på det.

Man kan også trene på å klappe melodirytmen, evt. spille den på rytmepinner. Man kan dele gruppa i to, hvor den ene halvparten klapper pulsen på lårene eller slår den på djember og den andre halvparten klapper melodirytmen eller spiller den på rytmepinner. Dette er ganske avansert og krever øving!

I tillegg kan man øve taktart ved å klappe på kroppen:

4/4-takt, som i denne sangen: Eneren på lårene, toeren med klapp i hendene foran magen, treeren på skuldrene og fireren på hodet. Dette gir veldig bra forståelse for en hel 4/4-takt med firedelsslag. Så kan man doble til åttedeler, med to slag på hvert sted, eller sekstendeler, med fire på hvert sted. Tilsvarende kan man klappe 3/4-takt ved å slå på lårene, klappe i hendene og på skuldrene, altså tre slag.

Sang: *Nå vil vi si velkommen*

3.

Improvisasjon-herming med hele kroppen (eller med serpentiner), i ring.

Alle står i ring, og lederen improviserer bevegelser som alle hermer. Det kan etter hvert gå på omgang å være hermegås.

Innspilt musikk: *Tarantella*

4.

Improvisasjon-herming med hermerekker

Lag rekker på ca fem barn. Lederskapet går på omgang ved at førstemann går bakerst i rekka når han/hun er ferdig og nestemann overtar som hermegås.

Innspilt musikk: *Balkandiesel*

5.

Improvisasjon-herming med serpentiner

Vi står i ring, og alle har hver sin serpentin. En og en finner på en bevegelse med serpentinen sin, og alle hermer. Lederskapet går på omgang, og barnet sender dette videre når han/hun føler seg ferdig eller hører at perioden i musikken er over. Dette kan også være en fin øvelse i å høre perioder i musikken.

Innspilt musikk: *Chachanga*

6.

Form (rondo), herming, dans

A-del: /:Fire klapp på lår, fire klapp i hendene:/

B-del: /:fire skritt inn mens armene går opp mot taket, fire skritt ut, armene går ned mot gulvet:/

A-del omigjen

C-del: "flyvemaskin", fri impro rundt seg sjøl og rundt på gulvet

A-del omigjen

B-del omigjen

A-del omigjen

Innspilt musikk: *Schattenspiele*

7.

Puls og rytme, kroppsarbeid i ring - herming

Vi går fire hele skritt inn i ringen og fire skritt ut. En og en sier navnet sitt på en valgfri måte på vei inn (det må ikke ta mer enn fire skritts-tid, dvs. fire slag, dvs. en 4/4-takt), og alle hermer navnet på vei ut. Dette skal helst gå i flow, men vil antagelig ikke gjøre det før barna har øvd en del på det og kanskje er i alle fall seks år. Gi dem gjerne en tenkepause før de setter i gang, mange vil trenge det. Men med øvelse vil det etter hvert gå flytende.

Man kan også klappe en rytme, lage en lyd, synge en hel melodifrase, lage en morsom bevegelse med kroppen på vei inn, som alle hermer på vei ut. Man kan også lage en setning hver, som til sammen lager en hel historie. Det samme kan man gjøre for å lage en hel melodi sammen.

Man kan i stedet for å gå fire skritt inn og fire ut, stå og trække helt enkelt på stedet med annet hvert bein, eller man kan gå "afrika-steget" hvor det ene beinet står og trækker på stedet, og det andre beinet går vekselvis ett steg fram og ett tilbake.

Man kan også gå tre skritt inn og tre skritt ut, og lage 3/4-takt eller stå på stedet og bytte fot inn.

8.

Puls med ball

Barn liker å arbeide med ball, så man kan med fordel øve på å sprette stor eller liten ball, enten helt alene med seg selv, to og to til hverandre, eller i større eller mindre ringer avhengig av deltakerantallet.

Man kan stå i en stor ring og si navnet sitt når man spretter ballen til sidemannen, eller man kan si navnet til sidemannen i det man spretter eller navnet til en annen i gruppa og sende ballen på kryss og tvers i ringen. Dette siste er nok vanskelig for de yngste barna, og det bør i alle fall være med stor ball. Det vil også ta tid før de skjønner poenget med å treffe gulvet akkurat på det tunge slaget i takten (eneren), men det vil alltid være noen som skjønner det, så barna ser på hverandre og lærer automatisk ved å ta etter det de skjønner er idealet.

Man kan også gjøre alt dette mens man synger en sang, og/eller lytter til innspilt musikk. Dette med å sprette ball kan også være en fin måte å lære tekst utenat på, da gjør man en motorisk aktivitet samtidig med en språklig aktivitet, og det virker av en eller annen grunn bra. Det er noe av det samme som at det er lurt å gå i puls og memorere tekst høyt, teksten fester seg fortere da.

Man kan også sende erteposer til hverandre i ring på gulvet mens man sier navnet sitt, eller sidemannens, eller gi dem til hverandre stående i ring. Og man kan bruke plastkopper, treklosser, steiner, ringer eller egg. En fin sang å bruke når man sender ting i ring er f. eks. Ta den ring og la den vandre.

En morsom og visuell aktivitet er å sende gule eller grønne tennisballer rundt i ringen, trillende på gulvet. Man sender da avgårdet på det tunge slaget. Hvis det går fint og jevnt i puls, får man inntrykk av en karusell som går rundt, og det er en god estetisk opplevelse, også en visualisering av flow.

Formålet med alt dette er jo å utvikle en stødig pulsfølelse. Det vi merkes godt hvis man ikke har felles puls, men hvis det går galt og tingene hopper seg opp, avstedkommer det som regel bare latter og moro. For språkutviklingen er puls- og rytmearbeid av stor verdi!
Innspilt musikk: *Seikilos*

9.

Puls ved slyngedans, samt fellesskap og lav terskel

En person er hodet og en er halen på slangen og man holder hverandre i hendene mens man danser rundt i rommet i slynge/slange. Man kan gjerne gå under armene på hverandre. Dette utvikler også pulsfølelsen, for man blir dratt med i en felles beinflytting.

Innspilt musikk: *Savila se bela losa vinova*

(finnes på Spotify på cden Allabasalla av Åslaug Berre, men her kan man også godt finne egnet musikk selv eller syng Kjerringa med staven)

10.

Puls ved gange

Alle går fritt i rommet i "spaghettiveier" i sine individuelle tempi/sin personlige puls. Når én person stopper, må alle stoppe, og når en annen begynner, må alle begynne, i samme tempo hele tiden.

Så kan man gi beskjed om at den som starter, kan starte i et nytt tempo, som da alle må følge.

Så kan man utvide med at den som starter også får finne på en ny måte å bevege hele kroppen på, som alle må følge. Man kan også bygge ut med at alle må lage samme lyden som den som starter finner på.

Man kan også be gruppa finne en felles puls uten å bruke ord og uten at man har pekt ut en leder som alle skal følge. Dette vil det ta tid å utvikle. Mange barn har vanskeligheter med å oppfatte en gitt puls og innordne seg den ved gange. Det er lettere å falle inn i en gitt puls ved å slå seg på lårene, slå håndflatene i gulvet eller klappe i hendene, så man må også jobbe mye med dette.

Man kan gå til tromme som lederen spiller i ulike tempi og med pauser. Ansvarer kan her etter hvert delegeres til ett og ett barn.

Man kan med fordel bruke en fast sang som sier hva vi skal gjøre. Her kan lederen først bestemme bevegelsene, og etter hvert kan barna finne på. Ved hvert stopp (mellom versene) kan alle løfte en arm i taket og dra i spaken og si tuuut. Dette markerer pausen veldig tydelig.

Sang: *Nå går vi!*

11.

Tempo - akselerando

Her kan man bevege seg som hhv. elefant, bjørn, løve, hare, mus og antilope i den rekkefølgen (eller be barna finne på dyr). Hensikten er å føle akselerando på kroppen ved å gå fra sakte og tunge skritt i gange til veldig forte og lange skritt i løp.

Innspilt musikk: *Zigeuner Dur*

12.

Tempo - akselerando og ritardando

Her kan barna bevege seg enkeltvis og fritt i rommet, med eller uten rytmikkmatter på gulvet, man kan være på en eller flere rekker hvor man holder hverandre på skuldrene, og man kan sprette ball og sende baller og andre ting i ring. Alt for å vise tempovariasjoner visuelt.

Innspilt musikk: *Dampflok 789*

13.

Føre og følge - speiling/herming

To personer kan være i et par hvor den ene leder og den andre følger og så bytter man på. Stillestående front mot front og rygg mot rygg eller rundt i rommet, den ene bak den andre. Man kan også lede hverandre i rommet på andre måter, ved å være i berøring med hverandre, lede hverandre med hender, med åpne eller lukkede øyne osv. Dette er et litt større tema som vi ikke brukte tid på på kurset, men som man kan videreutvikle selv.

Finn innspilt musikk selv.

14.

Tempo - noteverdier - dynamikk

Alle begynner med å ligge rett ut på gyulvet, på ryggen. Så følger man mare sangens tekst og på "fort, fort, fort, fort, fort", strekker man armene i været, sakter av i tempoet, synger gradvis svakere og siger ned på gulvet igjen som smeltende snømenn.

Sang: *Når jeg er lei av å ligge*

15.

Hvile, taktil sansning, fellesskap, puls

Når barn har vært i mye fysisk aktivitet er de til slutt glade for å få hvile, og gjør det frivillig og naturlig. Disse to sangene er fine å bruke til dette, og jeg går rundt mellom barna og lar et stort, lett og gjennomsiktig slør stryke over dem mens jeg synger sangen.

Alle kan til slutt sette seg i ring og holde i kantene av sløret og lage vind sammen i felles puls opp og ned med armene. Noen kan også ligge under sløret og bare nyte vinden.

Sang: *Blås, vinden*

Sang: *Hvile i vinden (fin med en overstemme)*

16.

Puls, visuelt, taktil, fellesskap

Her kan man bruke det samme sløret eller en fallskjerm avhengig av størrelsen på gruppa.

Vi sitter i ring på gulvet og alle holder tak i kantene på fallskjermen. Vi hever og senker armene i takt med sangen. Helt til slutt går alle inn under fallskjermen og man er plutselig på telttur. Kanskje man er indianere?

Sang: *Oi, hvor det blåser*

17.

Puls, motorikk, fellesskap

I teltet passer det fint å synge den nordamerikanske sangen Heya, fra indianerstammen Navajo. Man kan holde pulsen ved å tromme på lårene og på gulvet og veksle på dette mens barna hermer. Man kan også leke "Navajo stone changing game" eller spille på instrumenter til. Djembe, egg og pinner er velegnet.

Sang: *Heya*

18.

Puls, koordinasjon, samarbeid

Vi sitter i ring og alle har en stein i venstre hånd. Vi begynner med å slå oss to ganger på lårene, deretter én gang i gulvet, så krysser vi hendene med venstre over høyre og slår i gulvet én gang mens venstre samtidig legger fra seg steinen. På neste slag i musikken plukker høyre opp steinen og så er det to slag på lårene før man løfter begge hendene ut til sidene, gir fra seg steinen med høyre hånd til naboens åpne, ventre hånd og samtidig mottar en stein fra sin venstre nabo i sin åpne, venstre hånd. Da skal det ha gått åtte slag og vi har rukket å synge "Heya, heya, heya, heya, heya", dvs. én frase. Så begynner man på nytt med to slag på lårene osv.

Heya kan med fordel synges i kanon. Dersom man slår seg på lårene på første frase og på gulvet på andre frase, vil kanon'en bli enda tydeligere, visuelt. 2. parti setter inn etter 1. frase, dvs. etter åtte slag.

Sang: *Heya, Navajo stone changing game*

19.

Klang - dynamikk - gitar

Det å spille vakre, vare og fine klanger på gitar eller andre strengeinstrumenter med klimprelyd, virker som regel beroligende på barn. Barnelyre, f. eks., er veldig fint å bruke som stemningsskapende instrument. Også det å synge svakt er lett å glemme å gjøre med barn, men det er ofte veldig virksomt. På en barnegruppe jeg var en gang, fant vi på en sang sammen som handlet om tåke, og jeg la noen fine gitarakkorder i bunnen. Da ble det sånn at man kunne høre nåla falle i gruppa! Akkordene var E-dur i hhv. 8. bånd og 6. bånd.

Sang: *Tåke*

20.

Klang - klangstaver, kanon

Dette er en nydelig, engelsk melodi av ukjent opprinnelse, fra 1600-tallet. Det er ikke kjent hvem som har skrevet den norske teksten.

Sang: *Blåe svalde*

21.

Melodi - solfege

Solfege er et gammelt system fra middelalderen med stavelsesnavn for tonene i en durskala, men det finnes lignende systemer flere steder på kloden, med andre stavelser. Vår stavelser her i Europa har fremkommet fra første stavelsen i en gregoriansk hymne fra 1100-tallet: Ut queant laxis. Da brukte man Ut i stedet for Do, som er en mer moderne betegnelse.

For videre lesning om solfege:

<https://no.wikipedia.org/wiki/Solmistasjon>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Solf%C3%A8ge>

Forøvelse til sangen Syng ditt navn: *So mi, so so mi, so so mi mi re re do.*

Vi sier so (uttales så) i stedet for sol her, disse stavelsene blir brukt litt om hverandre.

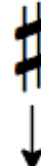
I denne sangen er det ikke tid til å uttale l'en, så da dropper vi den. Bruk gjerne håndbevegelser, se lenger ned.

Sang: *Syng ditt navn*

Det var også spørsmål fra noen om hva man gjør med moll og med heving og senking av tonetrinn, og under her på tegningen er en del av svaret på dette. Jeg bruker bare solfege i dur, siden jeg jobber såpass elementært.

Do

Ti

Te

La

Le

Li

So

Se

Si

Fa

Fi

Mi

Me

Re

Ra

Ri

Do

Di

22.

Tonetrapp og solfege-lapper

For bruk i min egen virksomhet, har jeg tegnet en tonetrapp med solfege-stavelsene og håndbevegelsene på et stort ark som alle kan se på, og den bruker jeg til å peke sanger på mens vi synger. Det anskueliggjør sangens trinn, sprang og bevegelser, og barna liker dette godt.

Jeg har også laget laminerte lapper i A5-format med hver enkelt solfege-stavelse på, som man kan legge i en trapp, hvis man har tilgang til en sånn, eller man kan legge dem i en rekke på gulvet, eller i en ring, dersom man har flere skalaer (en til hver deltaker er da best, sånn at det er plass til alle å gå skalaen i sirkel). Dersom man har en skala til hver deltaker i gruppa (hvis det ikke er alt for mange), kan man leke med å rote alle lappene sammen i en haug og be barna plukke ut en skala hver og legge lappene i riktig rekkefølge på gulvet. Så kan man gå skalaen sin opp og ned mens de andre står ved siden av og synger og viser håndtegn, eller den som går skalaen kan "komponere" en tonerekke der og da ved å gå på lappene sine mens de andre følger/synger trinnene med solfege-stavelsene. Det vil jo ikke bli noen formfullendt melodi akkurat, men en prøve på å følge trinnene til den som går og så høre hva det blir.

Hvis lappene ligger ganske tett, klarer man å gå ca. en kvint i ett skritt.

Evt. kan ett og ett barn legge lappene i den rekkefølgen de vil, og så kan man spille det på xylofon eller prøve å synge det (det er antagelig ganske vanskelig).

Man kan begynne med do og re, og så med do, re og mi, og så bygge ut.

Man kan stå i ring og jobbe med håndbevegelsene også. Alle hermer deg som leder først, deretter kan hver og en finne på en liten snutt som de andre hermer. Det vil maks være kanskje tre trinn i hver frase, ellers blir det for vanskelig. Til å begynne med vil ikke barna knytte tonehøyden til bevegelsen, men etter hvert vil det dannes forbindelse med den motoriske utførelsen, det visuelle inntrykket og tonen. Det er i alle fall målet! Og det vil styrke gehøret og bevisstheten om tonetrinn å jobbe på denne måten.

Man kan også gå durskalaen inn og ut i sirkel med hele føtter for hele trinn og halve føtter for halve trinn. Men dette er nok for avansert for de yngste.

Man kan følge det samme prinsippet med lapper for akkorder og begynne med Tonika (T) og deretter Dominant (D) og til slutt Subdominant (S) på lapper som hver enkelt får foran seg på gulvet. De skal gå/hoppe til riktig lapp når læreren spiller akkordene på piano eller gitar, helst til en sang. Dette er altså en kroppslig gehørøving i harmonilære. Dette er for avansert for de yngste, og må nok øves en del på for de eldste også. Men det bevisstgjør lyttingen veldig effektivt.

23.

Instrumentspill, egg, djember, claves

Disse sangene er egentlig bare å synge og spille til på den måten du synes er best. Du kan dele barna inn i instrumentgrupper og dirigere ved å ta inn og ut grupper og det kan kanskje barna gjøre etter hvert også.

Sang: *Dirri dam*

Sang: *Heya*

En ting vi ikke rakk å gjøre med instrumentene, er at alle kan spille enten helt fritt, eller med en felles puls, og så kan ett og ett barn være dirigent i midten og vise med kroppen om det skal spilles sterkt eller svakt, fort eller langsomt, og det kan også øve på å slå inn orkesteret og slå av orkesteret.

Djembe eller rytmepinner kan også brukes til å akkompagnere gange på gulvet eller motsatt, at gangen styrer instrumentspillet. Dersom gangen skal styre spillet, kan bare ett og ett barn gå av gangen, og resten av barna spiller. Man kan da jobbe med ulike tempi, dynamikk, start og stopp.

DISSE SANGENE BLE BRUKT PÅ KURSET

Blåe svale

Blås, vinden, blås

Dirri dam

Heya

Hvile i vinden

Lille Petter edderkopp

Nå går vi!

Nå vil vi si velkommen

Når jeg er lei av å ligge

Oi, hvor det blåser

So mi

Syng ditt navn

Tåke

SANGTEKSTER med anvisninger

BLÅE SVALE

Gammel engelsk sang

Blåe svale, flyver over fjerne hav

kom snart igjen til meg, blåe svale

(Evt. Hvite svane i stedet for blåe svale)

Dette er en gammel engelsk sang, som er fin å synge i to- eller trestemt kanon. Den norske teksten er av ukjent opprinnelse. Sangen er veldig fin å gjøre langsomme og vakre flyvebevegelser til med armene, først ut til sidene på “Blåe svale”, deretter i bølge forover på “flyver over fjerne hav”, og så med armene innover mot kroppen igjen, som når man kaller på noen på “kom snart igjen til meg” og så flyvebevegelser til siden igjen på “blåe svale”. Den er også nydelig med klangstaver til i D og A. Man kan også bruke store blå tekstiler til hav, himmel, bølger og fugler i flukt.

BLÅS, VINDEN BLÅS

Tekst og mel: Anki Sandell

Gitar med capo i 4. bånd

Em Am

Blås, vinden blås

Em Am

Blås, vinden blås

(evt. blåselyder, dette fungerer best med gitarakkompagnement, synes jeg)

B7
Gi oss solen igjen
Em
Gi oss solen igjen

Hvis du ikke har capo, kan du spille med Am, Dm og E7 i 1. posisjon (altså sånn vanlig).

Denne er fin å bruke stort slør til og "blåse" over ungene i barnehagen eller på rene barnegrupper, enten enkeltvis sittende eller helst liggende på gulvet.

Sangen er i ¾-dels takt, og passer fint å danse rolig vals til. Alle kan ha hvert sitt slør i fine farger, og rommet blir da fylt av vakre, luftige bevegelser.

Den kan akkompagneres på klangstaver i kvintavstand, D og A.

Den er også veldig fin med gitar til, helst med capo, da blir klangen nydelig!

Sangen kan evt. gå over i Hokus og pokus eller Hvile i vinden.

DIRRI DAM

Gitar med capo i 5. bånd

Am
/:Dirri dirri dirri dirri

dirri dirri dam dam
E Am
Dirri dam dam dam dirri dam:/

Am
Ai ai ai ai ai ai
E Am
Dirri dam dam dam dirri dam

Ai ai ai ai ai ai
E Am
Dirri dam dam dam dirri dam

Hvis du ikke har capo, blir grepene Dm og A

Dirri dam er som skapt for eggeakkompagnement! Djember og rytmepinner kan også gjøre seg godt. Sangen er av ukjent opprinnelse, men høres ut som om den kommer fra Midtøsten-området. Man kan også synge den med en 2. stemme over melodien, og hvis man er veldig dreven, en 3. stemme under melodien.

Man kan også danse den ved å gå rundt i ring, først den ene veien, så den andre veien, så inn i ringen på ai ai og ut på dirri dam ...

HEYA

Fra Navajo-stammen i Nord-Amerika
/:Heya heya heya heya heya
heya heya heya heya heya:/

Dette er en sang fra Navajo-stammen i Nord-Amerika. Denne passer veldig fint å synge inne i teltet etter Oi, hvor det blåser. Kan klappes på lårene, på gulvet og deretter spilles på trommer, egg pinner eller andre lydkilder dere måtte ha for hånden. Kanskje steiner. Steiner kan også sendes rundt i ringen sidelengs, fra deltaker til deltaker, i puls! Kan også danses i midten av

trommesirkelen – det er bare å improvisere noe enkelt, f.eks. å gå i ringen eller hoppe. Sangen er også veldig fin i kanon!

Originalt gjøres leken slik:

Vi sitter i ring og alle har en stein i venstre hånd. Så slår vi oss to ganger på lårene, deretter én gang i gulvet, så krysser vi hendene med venstre over høyre og slår i gulvet én gang mens venstre samtidig legger fra seg steinen. På neste slag i musikken plukker høyre opp steinen og så er det to slag på lårene før man løfter begge hendene ut til sidene, gir fra seg steinen med høyre hånd til naboens åpne, venstre hånd og samtidig mottar en stein fra sin venstre nabo i sin åpne, venstre hånd. Da skal det ha gått åtte slag og vi har rukket å synge "Heya, heya, heya, heya, heya", dvs. én frase. Så begynner man på nytt med to slag på lårene osv.

HVILE I VINDEN

Ukjent opprinnelse, fra midtøstenområdet

Norsk tekst Bente Bogen etter svensk tekst C Andréas

Em Am B7(H7) Em
/:Hvile, hvile, hvile i vinden:/
Em Am
/:vennlig og varm leker vinden
B7(H7) Em
stryker så varlig om kinden:/"

Denne lille hvilesangen kan brukes til å ligge ned og hvile, mens lederen går med et stort lett slør og "blåser" på alle. Eller alle kan få et lite slør hver og stryke lett over hverandre med det. Man kan akkompagnere den med gitar. Den er også nydelig med en overstemme til.

LILLE PETTER EDDERKOPP

Gammel fingerlek

Lille Petter Edderkopp han klatret på min hatt
Så begynte det å regne, og Petter ned han datt
Så kom solen og skinte på min hatt
Da ble det liv i edderkopp, som klatret på min hatt

Her kan man leke edderkopp med to fingre som går oppover kroppen til barnet og lage regntromming med fingrene på hodet til barnet. Den tradisjonelle måten å leke edderkopp på, ved å holde pekefinger på den ene hånden mot tommelfinger på den andre er også fin, samt å lage regndråpebevegelser med fingrene i lufta. Man kan gjøre sangen stumt og bare med bevegelser, eller med lyder som illuderer klatring, regn og sol. Man kan også gjøre den til akkompagnement av tamburin, som forestiller lyden av klatring, regn, sol og liv.

NÅ GÅR VI!

Bente Bogen

Nå går vi, nå går vi, nå går vi i vei!
Nå går vi, nå går vi, nå går vi i vei!
Nå løper vi, nå løper vi, nå løper vi, nå løper vi
Nå løper vi, nå løper vi, nå løper vi, nå løper vi
Nå går vi, nå går vi, nå går vi i vei!

En liten, enkel rytmikksang som beskriver det vi gjør. Å gå kan byttes ut med hoppe, hinke, krabbe, liste, snurre osv. Men løper skal alltid være det samme. Mellom versene kan alle stoppe, heve en arm mot taket og dra i "spaken" og si "tuuut".

NÅ VIL VI SI VELKOMMEN

Ukjent opprinnelse

Nå vil vi si velkommen,
nå vil vi si velkommen,
nå vil vi si velkommen
til alle som er her

Man kan også synge "Vi sier hei til Anne", "Nå klapper i i hendene" "Vi sier hei til vinteren" osv.
for å variere tekst og aktivitet.

NÅR JEG ER LEI AV Å LIGGE

Opprinnelig svensk, lært av Anna Maria Koziomtzis,
svensk rytmikkpedagog

 D G D
Når jeg er lei av å ligge

Bm A D
setter jeg meg opp

 G D
Når jeg er lei av å sitte

Bm A D
reiser jeg meg opp

Bm A D
Når jeg er lei av å stå

 Bm A D
begynner jeg å gå

Bm A D
Når jeg er lei av å gå

 G A D
så springer jeg på tå

 G
og da går det fort, da går det fort

D A
da går det veldig fort

D G
da går det fort, da går det fort

D A
da går det veldig fort

D G
da går det fort, da går det fort

D A
da går det veldig fort

D G
da går det fort, da går det fort

A D G A D
da går det veldig fort, fort, fort, fort, fort

Vi begynner liggende på gulvet på ryggen, og følger så tekstens anvisninger. På de fire siste fort, fort, fort, fort synker vi langsomt ned på gulvet igjen, og så kan vi gjøre hele leken en gang til.

OI, HVOR DET BLÅSER

Ukjent opprinnelse

/:Oi, hvor det blåser:/

hatten blåser opp i skyen,
damen mister paraplyen,
vi må gå i le,
vi må gå i le.

Alle kan holde i kanten av et stort slør som man hever og senker, gjerne over noen som ligger på gulvet. Til slutt kommer alle inn under duken så det blir til et telt.

SYNG DITT NAVN

Ukjent opprinnelse

Syng ditt navn så så godt du kan

hør her kommer neste mann

(Så synger barnet eller den voksne navnet til barnet og alle de andre synger navnet som ekko)

En sang hvor man kan trene på å si eller synges sitt eget navn, og så hermer alle en gang før det går videre til neste mann. Man kan godt spille på klangstaver eller på xylofon. Jeg har også en liten barnegitar som jeg stemmer i D-dur, den kan alle spille på uten problemer, ett og ett barn i ringen.

TÅKE

Laget av og sammen med barn i Rishaugen barnehage

Tåke, tåke, vi forsvinner i tåke

Ta med kompasset ditt

så finner du veien hjem

Denne er fin med rolig gitarakkompagnement med et E-durgrep i 8. og 6. bånd. Piano kan sikkert også egne seg fint.

BRUK AV INNSPILT MUSIKK PÅ KURSET

Tempo, akselerasjon, enkeltvis: **Zigeuner Dur**, Djingalla 3,

Tempo, akselerasjon/ritardando, på rekke: **Dampflok 789**, Djingalla 1

Form - ferdiglaget dans: **Schattenspiele**, Djingalla 1

Puls med ballsprett eller andre ting som sendes rundt i ring: **Seikilos**, Djingalla 2

Improvisasjon/herming med kropp eller serpentiner: **Tarantella**, Djingalla 3

Improvisasjon/herming i rekker: **Balkandiesel**, Djingalla 2

Improvisasjon/herming med serpentiner: **Chachanga**, Djingalla 1

De to følgende låtene rakk vi ikke, men det er veldig egnede låter å bruke, så jeg tar dem med her allikevel:

Taktart, fridans: **Wechselbad**, Djingalla 3

Denne er sammensatt av to taktarter: 3/4 takt og 4/4 takt. Fri, individuell dans hvor alle er på gulvet og beveger seg fritt i vrimmel. En morsom måte å gjøre det på, er at bare noen få har slør, og at under 3/4-delen danser disse rundt med slørene, men sørger for å gi dem til noen andre som man passerer i dansens gang. Man bytter altså slør jevnlig, sånn at alle får hatt det en eller flere ganger. Når 4/4-taktarten kommer, beholder den som har et slør det, og går rundt med det (alle fortsetter å gå i vrimmel) og vifter og "erter" de andre. Litt vanskelig å forklare dette skriftlig, men hvis man hører låta, tror jeg det er forståelig. Dette gir en veldig kroppslig opplevelse av to ulike taktarter.

Tempo, fri bevegelse: **Die ungleichen Brüder**, Djingalla 1

Denne er i vekselvis raskt og langsomt tempo og alle er ute på gulvet i vrimmel. Halve gruppa har fått beskjed om at de bare beveger seg når det er rask musikk og fryser i "skulptur-posisjoner" når det er langsom musikk, og halve gruppa beveger seg bare når det er langsom musikk og fryser når det er rask musikk. De som beveger seg til den raske musikken kan tøyse og erte skulpturene litt, men uten å komme nær dem. Så bytter man gjerne funksjon og gjør det hele en gang til. Dette gir en veldig kroppslig opplevelse av ulike tempi.

ANSKAFFELSE AV DEN INNSPILTE MUSIKKEN

På kurset brukte vi mye musikk fra **Djingalla-cder**. Det finnes fem stykker av dem, men jeg brukte bare musikk fra nr. 1, 2 og 3. Disse fås på www.djingalla.de.

De finnes ikke for strømming på nettet, dessverre, men de er ikke veldig dyre, og det går fort å få tak i dem. Du vil antagelig ikke angre på den investeringen, det er spesiallaget musikk for barn og bevegelser, og inneholder kun folkemusikk i ulike sjangre og i passe lange kutt.

Savila se bela losa vinova, finnes på cden Allabasalla av Åslaug Berre på Spotify etc..

Jeg snakket også såvidt om lyttemerodikkverket **Musikk i bruk** - (MiB) musikk-samling for grunnskolen av Magne Espeland m-fl. Bok og CD med ca 120 lytteeksemplere fra mange musikkjangere. Dette kan være verdt å sjekke ut, det er mange fine lydkutt, men mange av dem er bare i utdrag fra større verk.

<https://www.google.no/search?q=musikk+i+bruk+MiB&oq=musikk+i+bruk+MiB&aqs=chrome..69i57j69i64.4036j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

INSTRUMENTER OG OBJEKTER VI KAN BRUKE MED SMÅ BARN:

Et generelt råd er å bruke instrumenter med måte og veldig bevisst. Det skal være en mening med å bruke dem. De skal understreke musikkens karakter og tilføre den noe, ikke forstyrre den eller ødelegge den. Instrumentene skal heller ikke ha ubehagelig lyd eller være bråkete, da blir bare alle slitne i ørene og hodet.

Bjellekranser, hvis du skal bruke det, pass på å få tak i noen med skånsom lyd! Eller lag noen sjøl! Det finnes indiske ankelbjeller på Musikkmarkedet. Jeg bruker selv sånne. De vanlige bjellekransene man kjøper i butikker er som regel for voldsomme i arbeidet med små barn og bør brukes med forsiktighet for ikke å slite ut ørene og dermed ruinere musikkstunden. Men som enkel effektlyd til utvalgte sanger kan bjellekranslyden være bra.

Rytmeegg eller "rasleegg", kan kjøpes i de fleste musikkbutikker til en rimelig penge, ca 30 kr. stk. Dette er favorittinstrumentet til små barn. Lette å hold og lette og bruke og med skånsom lyd! Passer til mange sanger som puls!

Klangstaver:

Jeg anbefaler staver av merket Studio49 (dette er Carl Orffs egen merkevare). Det er veldig gode og slitesterke. Det finnes selvsagt andre merker også, det er bare å ta en runde på internett og se hva du finner.

Studio 49-staver kan evt. kjøpes hos

Lyrche Musikkforlag A/S, InTune og Musikk-Miljø.

Den dypeste D-staven heter D1 og er 30 cm lang.
Den mellomste D-staven heter D2 og er 20 cm lang.
Den høyeste D-staven heter D3 og er 15 cm lang
Den dypeste A-staven heter A1 og er 25 cm lang.
Den høyeste A-staven heter A2 og er 17 cm lang.

Det er D2, D3 og A3 som passer for barna.
Lederen kan ha D1 og A1.

Stavene koster mellom 2- og 400 kroner.

Det finnes bass-staver også, dersom det er av interesse.

D og A passer fint til barneregisteret, eller C og G hvis du synes D og A er litt høyt.
Å spille på staver i kvintavstand (fem trinns avstand mellom dem) til sanger med en, to eller i høyden tre akkorder, kan gå veldig fint og høyne opplevelsen av sangen.
Her er et bilde her av de stavene jeg har, så kan dere evt. sende dette til butikken på mail og si at det er disse dere skal ha.

Klokkespill og xylofoner er også fine og bruke, men krever litt mer i og med at det jo er mange flere toner å organisere. Det er også litt vanskeligere å administrere det blant barna i og med at man som regel ikke har et instrument til hvert barn. Man kan imidlertid ta bort de man ikke trenger. Disse instrumentene er også dyrere å kjøpe. Det finnes et stort utvalg av dem på internett.

Fingercymbaler, chimes, triangler, bjellekranser, kastanjetter, blokker og annen småperkusjon er alltid nyttig som fargeleggings- og effektlyd. Men å dele ut en haug av disse fritt til alle, fører som regel etter min mening til mer bråk enn musikk.

Pringlesbokser med ris i og steiner

Pringlesbokser og andre bokser kan være fine som trommer. Lange, synne steiner - eller pinner for den saks skyld, kan brukes som trommestikker.

Store stoffer i fine farger kan kjøpes i stoffbutikker eller på internett. Klipp opp i passe størrelser og fald inn kantene på symaskin sjøl.

Serpentiner kan kjøpes på www.festutstyr.no, som har noe de kaller rytmebånd og på www.klubben.no, som har noe de kaller gymnastikkbånd. Det er ikke akkurat sånne som jeg brukte på kurset, men du kan undersøke det nærmere, eller lage noen selv.

Trommer/djemmer, kan kjøpes i mange musikkbutikker fra ca. 5-700,- for barnestørrelse, ca. 15 - 17 cm i diameter. Den store voksenstørrelsen koster rundt 4-6000,-.

Rytme-pinner kan dere lage sjøl av kisteskaft eller rundstokk. Disse gir litt mer behagelig lyd enn de vi kjøper i butikken. Spise-pinner av litt tung plast kan også brukes.

Fallskjerm kan kjøpes på Riktige leker. Vel verdt å prøve ut.

Tordenrør kan kjøpes på Remo (nettbutikk):

http://www.remo.com/portal/products/6/629/103/ss_thunder_tube.html

Et rør med en stålfjær i. Låter som torden.

Regnstav kan sikkert kjøpes flere steder, her er resultatet av ett tilfeldig søk på nettet

[http://www.shangri-](http://www.shangri-la.no/shop/index.php?main_page=product_info&cPath=139&products_id=565&zenid=qr569noetnjsl9sre2lc076v61)

[la.no/shop/index.php?main_page=product_info&cPath=139&products_id=565&zenid=qr569noetnjsl9sre2lc076v61](http://www.shangri-la.no/shop/index.php?main_page=product_info&cPath=139&products_id=565&zenid=qr569noetnjsl9sre2lc076v61)

Det er et rør med småskjell eller kuler inni som låter litt som regn.

Rytmikkmatter er runde gummimatter i ulike farger som kan kjøpes. Det finnes også små og store føtter som matter. Jeg har ingen nettadresse, dessverre, men skal undersøke litt videre og sende deg om jeg finner noe. Selv har jeg kjøpt dørmatter fra IKEA og klippet dem til. Vet ikke om de har sånne lenger.

DE TRE SØYLENE I MUSIKKPEDAGOGIKK I EUROPA:

CARL ORFF, ÉMILE JAQUES-DALCROZE OG ZOLTÁN KODÁLY

Dette er de tre viktigste "søylene" innen musikkpedagogikk i Europa. Alle tre var klassiske komponister med stor interesse for musikkopplæring av barn. De virket fra slutten av 1800-tallet og utover på 1900-tallet.

Carl Orff (østerriker) arbeidet med stemme, kropp, instrument, objekter og improvisasjon og laget Orff Schulwerk i samarbeid med sin student Gunhild Keetman. Musikkstundene med barna ble kringkastet på radio og resulterte også i flere trykte bøker med arrangementer. Metoden er romslig og forutsetter aktiv deltakelse og improvisasjon. Det er mulig å dra på sommerkurs til Orff-instituttet i Salzburg, og det finnes flere forgreininger og utdanninger innen Orff i hele verden. En del av musikken hans er spilt inn på cder. Søk på nettet og du vil finne litt av hvert om Orff og instrumentariet der. Det er klokkespill, metallofoner, klangstaver, xylofoner, trommer, triangler, rytme-pinner etc.

Èmile Jaques-Dalcroze (sveitser) er rytmikkens oppfinner og grunnlegger. Han satte bevegelse som understreker de rytmiske og melodiske elementene i musikken i system, med en mengde skisser av mennesker som begeber seg til musikk samt beskrivelser av øvelser. Rytmikken bygger

på ideen at hvis man gengir den musikken man hører og ser med kroppen, vil man både lytte bedre og mer aktivt og man vil lære den bedre i og med at man utfører den motorisk. Metoden inneholder 1) metrik, som handler om tid, puls og rytme, 2) solfege, som handler om tonehøyder, melodi og klang og 3) improvisasjon. Hvis dere går inn på nettet og leser engelske tekster om ham, vil det stå at han grunnla "eurythmics". Dette er IKKE eurytmi, som drives i Steinerskolen. Rytmikk og eurytmi er to helt forskjellige ting. "Eurythmics" på engelsk betyr rytmikk. Man kan gå på sommerkurs i Dalcrozerytmikk flere steder i verden og i Stocholm kan man ta et deltidsstudium ved Kungliga Musikkhögskolan som er helgebasert. Dalcroze lanserte rytmikken helt tidlig på 1900-tallet, så metoden er nå over hundre år gammel. Den slo fort an i Sverige, og man kan utdanne seg i rytmikk ved flere musikkhøgskoler. Her i Norge har metoden dessverre aldri slått rot til tross for sin store effektivitet og slagkraft i musikkopplæringen.

Zoltán Kodály (ungarere, uttales Kádai) samarbeidet mye med den ungarske komponisten Béla Bartók om innsamling av folkemusikk i Ungarn. Hans kongstanke var at alle ungarske skolebarn skulle synge mye, og at sangopplæringen skulle bygge på relativ solfege (do-re-mi-fa-sol-la-ti-do). Kanons og flerstemt sang var bant annet viktig. Kodály har skrevet mange bøker om musikkopplæring, og det finnes Kodályforeninger i mange land.

I det musikkpedagogiske miljøet i verden i dag, vil man finne strømninger som springer ut fra disse tre "søylene", ofte i kombinasjoner og med diverse nyskaping.

RYTMIKKUTDANNING SOM HELGEKURS

Jeg tok Rytmikk - Musik - Metodik steg 1 og 2 med fire helger på hvert kurs (fredag ettermiddag og lørdag) for et par år siden. Det har jeg hatt utrolig mye nytte av i arbeidet med små barn og musikk. Kursene er gratis og gir studiepoeng. De er delt opp i Rytmikk og instrument, steg 1 og steg 2 med Eva Wedin og Rytmikk - Musik - Metodik, steg 1 og steg 2 med Ing-Marie Thörnberg-Lindberg, to veldig drevne og erfarne lærere.

Rytmikk og instrument, steg 1 og steg 2:

<https://www.kmh.se/utbildningar/alla-utbildningar/fristaende-kurser/rytmik-och-instrument-1.html>

<https://www.kmh.se/utbildningar/alla-utbildningar/fristaende-kurser/rytmik-och-instrument-2.html>

Rytmikk - Musik - Metodik (dette er mest kropp og bevegelse), steg 1 og steg 2:

<https://www.kmh.se/utbildningar/alla-utbildningar/fristaende-kurser/rytmik---musik---metodik-steg-1.html>

<https://www.kmh.se/utbildningar/alla-utbildningar/fristaende-kurser/rytmik---musik---metodik-steg-2.html>

LITTERATUR

Det finnes jo mange sangbøker på markedet, jeg lister ikke disse opp her.

To flotte bøker i rytmikk kan jeg imidlertid anbefale:

Spela med hela kroppen (Eva Wedin), er en omfattende bok om rytmikk, med masse aktiviteter i.

Utveckla språket med rytmik (Eva Wedin) er også kjempefin, med mange aktiviteter.

OM BENTE BOGEN

Jeg startet Bogen musikkskole på Ullern i Oslo i 2001. Her har jeg jevnlig 3 - 4 grupper med Musikk fra livets begynnelse for barn fra 3 mndr. til 5 år. Jeg gir også piano- og gitarundervisning til både barn og voksne, dirigerer damekor og mindre jentesanggrupper, kurser barnehagepersonale og har musikkgrupper i barnehager. Jeg har lærerutdanning med musikk fra Bergen lærerhøyskole, musikk mellomfag fra universitetet i Oslo og videreutdanning i musikkpedagogikk for små barn og pianometodikk fra Barratt Due musikkinstituttt samt Rytmik 1 og 2 fra Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Jeg har jobbet både i grunnskole, barnehage og med psykisk utviklingshemmede barn, samt flere år i filmbransjen. Jeg spiller piano, fele, gitar, diverse fløyter og litt concertina (irsk, sekskantet trekkspill) og satser på bredde, variasjon og glede i musikkundervisningen. Jeg er vokst opp med en sterk, gehørbasert sang- og visetradisjon og har også sunget i og dirigert flere kor.